

Metafizički nihilizam evropske kulture, izražen principom: "nema Boga", morao se pojaviti kao praktični nihilizam, čiji je princip: nema greha, sve je dozvoljeo! Obratite pažnju, svojom filosofijom i naukom, svojom tehnikom i politikom, evropska kultura sistematski potiskuje iz čoveka sve što je besmrtno i večno virtuelno paralizuje u njemu osećanje besmrtnosti, smanjuje mu dušu dok je najzad ne svede na – nulu.

Relativizacija vrednosti.

Treba se osloboditi Boga, – to je javna ili potajna čežnja mnogih neimara evropske kulture. Oni na tome rade kroz humanizam i renesans, kroz rusovljevski naturalizam i razbarušeni romantizam, kroz pozitivizam i agnosticizam, kroz racionalizam i voluntarizam, kroz parlamentarizam i revolucionizam. A smeliji među njima stvorili su lozinku: treba ubiti Boga! Najzad je najdosledniji neimar i najiskreniji ispovednik evropske kulture – Niče, sa vrha čovekomanijske piramide egoizma, objavio vest: "umro je Bog!"

Kada nema ni večnog Boga, ni besmrtno duše, onda – nema ničeg apsolutnog, ničeg svestrednosnog, onda – sve je relativno, sve prolazno, sve smrtno. I zbilja, proterane su sve apsolutne vrednosti, a zacarene – relativne. Nema sumnje, relativizam je i logika, i priroda, i duša humanizma. Ajnštajnova teorija relativiteta humanizma i svih njegovih filozofskih, naučnih, tehničkih i političkih ogranaka. No ne samo to, nego u poslednjoj liniji svojoj, humanizam nije drugo do – nihilizam.

Krizu evropskog duha ovako ocrtava nemački filozof Karl Joel: "Našem pogledu na svet nedostaje potez ka celini uopšte i smislo za apsolutno. Nedostaje nam celina osvedočenja, a sa najvišom snagom osvedočenja i najviša snaga verovanja; naš moral nema velikih karaktera; naša istorija nema ličnosti kroz koje se izražava ceo narod i celo vreme u najzbiženijoj snazi. Nedostaje nam velika poezija, jer naša fantazija, otrgnuta od kosmičke celine, hvata se samo malenoga, a u velikom se samo igra, jer naše pesnike ne nosi više ono kosmičko osećanje klasičara, koje je njihovim stihovima davalo viši zvuk i njihovim likovima unutrašnju nužnost. Imamo najpovoljnije